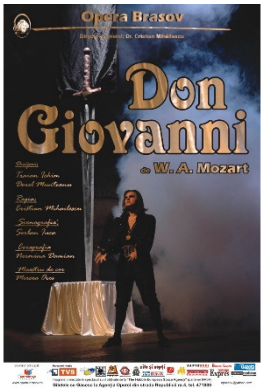
Premieră mozartiană la Opera din Brașov. DISOLUȚIA LUI DON GIOVANNI

(Costin Popa – 21 noiembrie 2005)

Festivalul Internațional de Operă, Operetă și Balet organizat de Opera, Consiliul Local și Consiliul Județean Brașov s-a aflat în 2005 la cea de-a treia ediție. Regizorul dr. Cristian Mihăilescu, director al Festivalului și în același timp director general al Operei din orașul de la poalele Tâmpei, a ales – ca de obicei – un program pentru toate gusturile. În sala nou renovată a sediului teatrului, deschiderea s-a făcut printr-o **Gală Inaugurală** cuprinzând arii celebre din opere și operete. A urmat apoi vizita unei trupe tinere dar ale cărei performanțe artistice sunt notabile. Am numit Opera Comică pentru Copii din București care a prezentat baletul „de buzunar” **Fata rău păzită**. Opera Maghiară din Cluj a încredințat afișului festivalului opereta **Mágnás Miska** de Szirmai Albert. Opera Brașov în colaborare cu Opera Națională din București au înfățișat melomanilor, în formulă concertantă, **Trubadurul** verdian.

Dimensiunea internațională a manifestării a fost marcată prin prezența Companiei de Balet a Teatrului Național din Sarajevo care a prezentat baletul **Katarina, regina Bosniei** de Delo Jusic. Spectacolul a avut loc în ambientul sălii Teatrului Dramatic, cel care a găzduit și premiera cu **Don Giovanni** de Mozart, producția de închidere a festivalului.

Mitul lui Don Juan Tenorio, statuat de Kierkegaard drept cel de-al treilea „stadiu” al său, a ajuns în transpunerea sonoră a maestrului de la Salzburg „opera operelor”. Un apelativ venit în timp, ce semnalează dimensiunea profundă a personajului principal, mesajul filosofic, dramaturgia alambicată – să nu uităm că Mozart însuși și-a subtitrat lucrarea dramma giocoso, care prin antagonismul celor doi termeni nu face decât să sublinieze complexitatea faptică. „Opera operelor” este în orice moment un challenge pentru cel ce se încumetă să o pună în scenă, o capcană continuă înspre căderea în simplitate și derizoriu.

Trebuie spus de la bun început că, asemeni lui Don Giovanni (Ma non manca in me corragio), regizorul Cristian Mihăilescu a primit provocarea. Recunoscut maestru al montărilor de comedii lirice cu situații buffe, Mihăilescu a dovedit acum – într-un titlu pretențios – că acumulările, experiența sunt benefice în echilibrarea întregului, în urmărirea clară, fără echivoc a tramei. Inovativ, dar cu măsură și puternic motivat de muzică, de libretul exemplar al abatelui Lorenzo da Ponte, regizorul se exprimă elocvent și pune în fața spectatorului problematica justă, oferind tălmăciri dar lăsând loc liber reflecției adânci, imaginației. De la producția aceasta pleci satisfăcut din unghiul concepției mizanscenei dar tema te apasă în continuare. Precum pe eroul principal, cel permanent obsedat de imaginea Comandorului pe care l-a ucis fără să vrea, interpretează Mihăilescu. Un detaliu de regie ni-l arată pe rigidul tată al Donnei Anna aruncat în floreta lui Don Giovanni de o inabilă (sau poate subtil abilă!) mișcare a lui Leporello. Imaginea celui ucis apare apoi bulversant în momente cheie, simpla sa trecere prin scenă tulburând mintea eroului. Sabia Comandorului crește progresiv în dimensiuni, ia chiar locul personajului-statuie din actul secund, în scena din cimitir. Mihăilescu recurge astfel la o simbolistică ce prefigurează finalul, impresionant gândit. Merită descris: uriașa spadă coboară din înalturi și spintecă masa lui Don Giovanni, corn al abundenței, ultimă respirație a eroului înainte de implacabilul sfârșit. Repudiat

de pământ, neînțeles, temerarul Don se purifică prin foc și-și ia zborul spre nemărginiri în spațiul intrastelar care-l absoarbe și de a cărui noapte eternă este atras. Da, Don Giovanni răscolește lumea, încearcă s-o înțeleagă, să se facă înțeles, se simte străin în căutările sale și pleacă, dispersat în neant. Va reveni oare?

Există în această viziune a lui Mihăilescu un război continuu între spiritul dongiovanesc, suplu, fremătător, căutător al esențelor prin sex și, pe de altă parte, dogmele închistate, formulele convențional – rigide din care ceilalți nu pot ieși. Chiar alura sportivă, modernă a eroului, cu floreta ușoară precum un fulg este voit interpusă armurii masive a Comandorului, surdă în pietrificarea sa, ca și masivității de modă veche a spadei justițiare.

Maniera lui Mihăilescu de a „mişca" spectacolul, de a face ca jocul scenic să fie debordant se regăseşte şi în această producţie, personajele sunt convingătoare, expresive, cu gestică, mimică şi atitudini variate, concordante momentelor. Este teatru în operă, este tratarea modernă a unei partituri lirice. Nimic nu stagnează, nimic nu apare gratuit.

O remarcă trebuie făcută pentru semnatarul scenografiei, Şerban Iuca, ale cărui decoruri (portice spaniole) sunt simple dar funcționale și ale cărui costume (de aceeași iberică inspirație) sunt frumos armonizate.

Păcat că prestația muzicală nu s-a situat la înălțimea mizanscenei. Sigur că interpretul rolului titular, Adrian Mărcan, are datele vocale ale partiturii, voce maleabilă de bariton liric, cu cânt moale, catifelat și frazare inteligentă. O indispoziție de moment – s-a simțit încă din duettino La ci darem la mano – l-a făcut să controleze excesiv serenada Deh vieni alla finestra, privând-o de poetica nocturnă. Adrian Mărcan rămâne însă o voce potrivită rolului, poate cea mai bine pliată personajului mozartian, în acest moment, la noi în țară. În rest, mă voi limita în a-i menționa pe ceilalți interpreți, Cristian Fieraru (Leporello), Gabriel Oană (Masetto), Mihai Irimia (Don Ottavio), Dan Popescu (un Comandor cu voce mult prea amplificată electronic în scena morții lui Don), Valentina Mărgăraș (Donna Anna), Cristina Radu (Donna Elvira), Corina Klein (Zerlina), pe dirijorul Traian Ichim – autorul unui flasc demers în fața unei orchestre nu întotdeauna sigure. I-aș mai reproșa baghetei – singura responsabilă de unitatea muzicală a spectacolului – tăierea unor recitative (deși cele rămase au fost incitant rostite), a primei arii a lui Don Ottavio – Dalla sua pace și a primei părți Allegro assai – Larghetto din scena ultimă. A rămas numai finalul Presto, destul de scurt și, de aceea, neconcludent.